

บทที่ 1 บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดของประเทศ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการกระทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่กระทำโดยมนุษย์จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพและศักยภาพสูง การพัฒนามนุษย์ที่มีคุณภาพจะต้องให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีก่อน เพราะถ้ามนุษย์มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะช่วยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล แต่ถ้าร่างกายมนุษย์ไม่แข็งแรงมีโรคภัยไข้เจ็บหรือขาดสุนัขนิสัยที่ดีก็ย่อมเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานภายในองค์กร ซึ่งการที่มนุษย์มีสภาวะการสมบูรณ์แข็งแรงจะต้องสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มิใช่เพียงแต่จะปราศจากโรคหรือไม่มีความพิการเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สุขภาพจึงเป็นองค์ประกอบหลักของคุณภาพชีวิตเป็นพลังผลักดันให้คนเราสามารถมีชีวิตอย่างมีคุณค่าทั้งต่อตนเองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและประเทศชาติ (ปณิธาน หล่อเลิศวิทย์, 2541, หน้า 14)

ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ซึ่งมีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชนที่เป็นเครื่องมือของทุกฝ่ายในสังคมให้ใช้ร่วมกัน ในการดูแลระบบสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งจะก่อให้เกิดกลไกสนับสนุนการพัฒนานโยบายสาธารณะ เพื่อสุขภาพในภาพรวมของประเทศใน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ได้กำหนดนิยามความหมายของสุขภาพและระบบสุขภาพไว้อย่างกว้าง เป็นการเปิดกระบวนทัศน์ใหม่เรื่องสุขภาพโดยที่สุขภาพ หมายถึง สภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคมและเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (อำพล จินดาวัฒนะ, 2550, หน้า 31-38)

ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ความเจริญทางด้านวัตถุตลอดจนวิวัฒนาการสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกชนชั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยที่ไม่มีใครจงใจเจตนาจะทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปจากปกติ การคิดประดิษฐ์วิธีการใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดจากที่เคยชอบเป็นเกลียด เคยนิยมชมชื่นเป็นชิงชังและการไม่ยอมจำเริญกับของเก่าตื่นเต้นกับของแปลกใหม่ เมื่อมีการกระทำของหลายๆ คนมารวมกัน โดยไม่ต้องมีการตกลงนัดหมายกันมาก่อน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ (อัญญา ศรีสมพร, 2552, สิงหาคม 31) การจัดระเบียบโลกในสภาวะโลกไร้พรมแดน ตลอดจนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร โฆษณาต่างๆ อย่างรวดเร็วโดยเสรีในสื่อทุกประเภทเท่าที่โลกเคยมีมาทำให้คนเกิดความเครียดได้ทุกขณะ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะหรือสถานการณ์ใดของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรที่มีพนักงานทำงานร่วมกัน เมื่อถูกกดดันให้เพิ่มศักยภาพในตัวบุคคลในองค์กรสำหรับแข่งขันเปรียบเทียบกับไม่มี

วันสิ้นสุดทั้งภายนอกและภายในองค์กร ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่แปรผันอยู่ อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่คาดการณ์ได้และคาดการณ์ไม่ได้ จนเกิดความเครียดคุกคาม คนก็จะ พยายามปรับตัว ซึ่งการปรับตัวของบุคคลอาจแสดงออกในรูปของการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และพฤติกรรม ในกรณีที่บุคคลไม่สามารถปรับตัวในการเผชิญต่อความเครียดได้ ความเครียดนั้นจะคงอยู่นานจนก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต ส่งผลเสียทำให้เกิดความ เจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยปรากฏอาการ เช่น หงุดหงิด กินไม่ได้ นอนไม่หลับ มีความขัดแย้งกับคนใกล้ชิด วิตกกังวล ก้าวร้าว ซึมเศร้า ท้อแท้ รู้สึกตัวว่าด้อยค่า ความคิด สร้างสรรค์น้อย เบื่ออาหารและไม่พอใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพและ สุดท้ายอาจต้องลาออกจากงาน (พัชรี เกตุแก้ว, 2548, หน้า 1)

สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นสิ่งที่บุคคลต้องเผชิญและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นการที่บุคคลจะอยู่ร่วมกันในองค์กรได้ ย่อมต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทั้งในทางบวกและทาง ลบซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และความเครียด อันเนื่องมาจากการทำงาน ภายในองค์กร ความเครียดจะเป็นผลของประเด็นต่าง ๆ อันสลับซับซ้อนที่เกี่ยวกับงาน เช่น สภาพการทำงาน บทบาทของบุคคล ความทะเยอทะยานในอาชีพ ลักษณะความสัมพันธ์กับ ผู้ร่วมงาน บุคลิกลักษณะของบุคคล ภาวะทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงเรื่องภายนอกองค์กรที่ เข้ามามีอิทธิพล เมื่อความเครียดมีมากขึ้นจะเป็นเหตุทำให้ระดับความสามารถของบุคคลในการ ทำงานลดลง ดังนั้นความเครียดจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล (สิรินทรา ชรรณพิทักษ์, 2547, หน้า 1) การเผชิญปัญหาหรือความเครียดของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ไปตามบุคลิกลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาตลอดจนภาวะของสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ถ้าบุคคลใดมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสมที่เกิดจากการปฏิบัติงานก็จะส่งผลให้มีความเครียดเกิดขึ้น จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสรีรวิทยาและด้านจิตใจทำให้บุคคลนั้นมีแบบแผนการคิด การรับรู้และพฤติกรรมที่ผิดปกติไปย่อมพาไปสู่ความบกพร่องในการ ปฏิบัติงานได้ (รติดา สันติมิตร, 2543, บทคัดย่อ)

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยด้านความปลอดภัยจะพบว่าคนส่วนใหญ่มี พฤติกรรม "รู้แต่ไม่ปฏิบัติ" และเป็นที่ทราบกันว่าวัฒนธรรมความปลอดภัยจะไม่สามารถเกิดขึ้น ได้เองตามธรรมชาติหรือถ้าหากจะเกิดขึ้นเอง จะต้องแลกกับความสูญเสียอย่างมากมายที่ เกิดขึ้นจากการได้รับอันตราย อันเนื่องมาจากการทำงานสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการกระทำของ คนที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีการสร้างกลยุทธ์การบริหารและกำหนดหนทาง แห่งวัฒนธรรมความปลอดภัยในองค์กรแล้วก็ตาม ซึ่งอิทธิพลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของ พฤติกรรมและวัฒนธรรมความปลอดภัย ได้แก่ การมีส่วนร่วม การปฏิบัติและทัศนคติที่เป็นสิ่ง เดียวกันของคนในองค์กร นอกจากนี้วัฒนธรรมความปลอดภัยต้องมาจากการสร้างบรรยากาศ

ขึ้นในองค์กรและต้องมีแรงขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดรูปร่างของพฤติกรรม โดยวัฒนธรรมความปลอดภัยเหล่านั้น อาจเป็นผลมาจากทัศนคติของผู้บริหารและพนักงาน นโยบายต่างๆ ขั้นตอนการดำเนินการกิจและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา การวางแผนและเป้าหมายความปลอดภัย การกระทำที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย การฝึกอบรมและการสร้างแรงจูงใจสำหรับพนักงาน การยอมรับและการมีส่วนร่วมของพนักงานกรณี เช่น ผู้บริหารหรือหัวหน้างานให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้พนักงานต้องสวมอุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น การสวมหมวกนิรภัย การสวมถุงมือขณะปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ การติดเชืโรค เป็นต้น โดยองค์กรจะต้องกำหนดเป็นนโยบายว่าพนักงานทุกคน จะต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเองขณะปฏิบัติงานและกำหนดไว้ในขั้นตอนการทำงานของพนักงานทุกคน รวมทั้งมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายต่างๆ โดยผู้บังคับบัญชาจะต้องหมั่นตรวจสอบการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อกำหนด นอกจากนั้นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน รวมถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามข้อกำหนด และหากพบว่าพนักงานคนใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดจะต้องมีการดำเนินการต่อพนักงานผู้นั้นอย่างชัดเจน โดยที่พนักงานทุกคนต้องได้รับการฝึกอบรมให้เข้าใจถึงอันตรายที่อาจจะเกิดและ ความสำคัญในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อจูงใจให้พนักงานปฏิบัติตามมีการสร้างการยอมรับและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน (สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน, 2552 กุมภาพันธ์ 4)

เทศบาลนครและเทศบาลเมืองในจังหวัดนครสวรรค์เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 กำหนดไว้ยังต้องดำเนินการเพื่อสนองตอบต่อความจำเป็นพื้นฐานและความต้องการของประชาชนและยังต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ ในการติดต่อประสานงาน จัดทำนอกอาณาเขตของตน ดังนั้นจึงมีพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่หลายฝ่ายด้วยกัน โดยมีทั้งพนักงานที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานและปฏิบัติงานภาคสนามอยู่ในกอง/ฝ่ายต่างๆ ได้แก่ กองสวัสดิการสังคม สำนักปลัด กองการศึกษา กองช่าง กองการประปาและสถานชานานูบาล ซึ่งเทศบาลนครและเทศบาลเมืองนี้ นอกจากจะมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนแล้วยังต้องดูแลพนักงานแต่ละกอง/ฝ่ายด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านสวัสดิการต่างๆ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานมีความสำคัญยิ่ง เพราะเมื่อคนมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางครอบครัว ปัญหาสุขภาพหรือปัญหาด้านอื่นๆ ที่สะสมกันมาอย่างต่อเนื่องอาจทำให้เกิดความเครียด สภาพจิตใจจะไม่สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผลที่ตามมาคือ พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานลดลง การขาดการควบคุมตนเองหรือความประมาทของพนักงานจะมีผลทำให้เกิดอุบัติเหตุและมีผลเสียทั้งต่อตัวของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ทำให้เกิดเจ็บป่วย พิกการหรือเสียชีวิตหรือต้องเป็นภาระของครอบครัวที่จะต้องดูแลต่อไป และอาจมีผลเสียต่อหน่วยงาน

หรือองค์กร ได้แก่ การต้องสูญเสียบุคลากรและงบประมาณที่ต้องใช้ในการรักษาพยาบาล เป็นต้น เมื่อความเครียดเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทำให้เกิดความวิตกกังวลไม่สบายใจและเกิดการเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ พนักงานเทศบาลภาคสนามเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงานมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ บางรายเกิดความขัดแย้งในครอบครัว มีภาระหนี้สิน ต้องกู้เงินทั้งในและนอกระบบ มีภาระในครอบครัวมากตลอดจนสิ่งแวดล้อมบางอย่างไม่เอื้ออำนวย เช่น บ้านพักแออัด คับแคบ บางครั้งไม่มีความปลอดภัย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงคาดว่าพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์น่าจะมีอาการเครียดแต่ไม่ทราบแน่ชัดว่ามีความเครียดระดับใดและปัจจัยอะไรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดและเมื่อมีความเครียด การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานจะเป็นอยู่ในระดับใด และความเครียดจะมีความสัมพันธ์การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยผลในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความปลอดภัยจากการทำงาน

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ปัญหาความเครียดส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน จำนวนครั้งที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานในรอบ 1 ปี และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้บริหารในระดับสูงของหน่วยงาน สามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของหน่วยงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และติดประกาศประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทุกกอง/ฝ่ายในหน่วยงานทราบ และถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง ความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานเทศบาลระดับปฏิบัติการภาคสนามของเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1,337 คน (ฝ่ายบุคลากรสำนักปลัดเทศบาลนครสวรรค์ เทศบาลเมืองชุมแสงและเทศบาลเมือง ตากลิ, 4 กุมภาพันธ์ 2552)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานเทศบาลระดับปฏิบัติการภาคสนามของเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีจำนวนที่แน่นอน สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ในการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง (สุรวิทย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่

2.1.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.1.2 อายุ

- 1) น้อยกว่า 30 ปี
- 2) 30 – 40 ปี
- 3) 41 – 50 ปี
- 4) มากกว่า 50 ปี

2.1.1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ประถมศึกษา
- 2) มัธยมศึกษาตอนต้น
- 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย
- 4)ปริญญาตรี

5) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.1.4 สถานภาพสมรส

- 1) โสด
- 2) สมรส
- 3) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

2.1.1.5 ปัญหาความเครียดส่วนบุคคล

- 1) หนัก
- 2) เรื่องบุตร
- 3) ครอบครัว
- 4) ปัญหาโรคประจำตัว
- 5) ต้องดูแลผู้ป่วย
- 6) ต้องดูแลผู้สูงอายุ
- 7) อื่นๆ.....

2.1.1.6 ประสบการณ์การทำงาน

- 1) น้อยกว่า 2 ปี
- 2) 2 – 5 ปี
- 3) 6 – 10 ปี
- 4) มากกว่า 10 ปี

2.1.1.7 จำนวนครั้งที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานในรอบ 1 ปี

- 1) ไม่เคย
- 2) เคย
 1. 1 – 2 ครั้ง
 2. 3 – 4 ครั้ง
 3. มากกว่า 4 ครั้ง

2.1.1.8 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

- 1) ไม่ได้รับ
- 2) ได้รับ

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ ความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

2.2.1 ความเครียด ประกอบด้วย

- 1) ด้านร่างกาย
- 2) ด้านจิตใจ
- 3) ด้านพฤติกรรม

2.2.2 การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน

- 1) พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
- 2) การป้องกันอุบัติเหตุหรือเสริมสร้างความปลอดภัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เทศบาลนคร หมายถึง เทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. เทศบาลเมือง หมายถึง เทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เทศบาลเมืองตากดี อำเภอตากดี จังหวัดนครสวรรค์
3. พนักงานที่ปฏิบัติการภาคสนาม หมายถึง พนักงานของเทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เทศบาลเมืองตากดี อำเภอตากดี จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ พนักงานกองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน และมีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ
4. ความเครียด หมายถึง ภาวะความกดดัน เมื่อมีเหตุการณ์หรือปัญหาหนึ่งปัญหาใดมากระทบจิตใจของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์จนต้องปรับตัวต่อสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมที่กดดันหรือคุกคาม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรม ภาวะความกดดัน เหตุการณ์หรือปัญหาที่มากหรือนั้น ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม ปัญหาครอบครัว ปัญหาการทำงาน การสูญเสียสิ่งที่รัก การกระทบกระเทือนใจ ความผิดหวัง เป็นต้น
5. ความเครียดด้านร่างกาย หมายถึง ความเครียดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางกายของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทำให้มีอาการที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ปวดศีรษะ ใจสั่น ปวดท้อง ท้องร่วง ปัสสาวะบ่อย อาหารไม่ย่อย อัตราการเต้นของหัวใจสูง ซึ่งมีผลนำไปสู่โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ และอาจส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

6. ความเครียดด้านจิตใจ หมายถึง ความเครียดที่สร้างความกดดันต่อสภาพจิตใจของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์จนทำให้ระดับการรับรู้สติปัญญา ความสนใจหรือสมาธิเสียไป โดยกระบวนการทางความคิดจะถูกรบกวนทำให้เกิดความสับสน ลังเล ตัดสินใจไม่ได้ กลัวหรือสงสัยโดยไม่มีเหตุผล การรับรู้ทางประสาทสัมผัสอาจผิดปกติไป ย้ำคิดย้ำทำ กระวนกระวายใจหรือกระสับกระส่ายโดยไม่ทราบสาเหตุ ท้อแท้ สิ้นหวัง หดหู่ เศร้าซึมบ่อยๆ โกรธ คับข้องใจ หงุดหงิด ฉุนเฉียวอารมณ์เสียหรือรำคาญง่าย รู้สึกว่าตัวเองไร้ค่าต้อยกว่าผู้อื่น เหม่อลอย หวาดระแวง หวาดกลัว วิตกกังวลใจตลอดเวลาโดยไม่ทราบสาเหตุ ขอบคิดปัญหาต่างๆ วกวนไปมา ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

7. ความเครียดด้านพฤติกรรม หมายถึง ความเครียดส่งผลให้การแสดงออกทางกิริยา ท่าทาง คำพูด การทำงาน ของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์เปลี่ยนแปลงไปหรือผิดปกติไปจากเดิม เช่น กินมาก นอนหลับยาก สับสนหรือจัด ตีตู่รามากขึ้น มาทำงานสาย ขาดงานบ่อย ทำงานผิดพลาดบ่อย ไม่มีสมาธิในการทำงาน มักจะลืมนัดหรือวิธีการทำงาน ลุกสี่ลุกลอน หลีกเลี้ยงที่จะพบปะพูดคุยกับคนอื่น บางคนไม่ สนทนาผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

8. พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การควบคุมตนเองของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในขณะที่กำลังปฏิบัติงานให้ปราศจากเหตุที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุ การประสบอันตราย การบาดเจ็บ ความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ความเคียดแค้นหรือความสูญเสียเนื่องจากการทำงานหรือเกี่ยวกับการทำงาน เช่น การควบคุมตนเองให้มีสมาธิในการทำงาน ไม่เหม่อลอย ไม่ตีตู่ระหว่างปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบการยกของหรือการเคลื่อนย้ายวัสดุอย่างถูกวิธี การระวังในขณะที่ใช้ของมีคม การสวมใส่อุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง

9. การป้องกันอุบัติเหตุและการเสริมสร้างความปลอดภัย หมายถึง การป้องกันอันตรายในขณะที่ปฏิบัติงาน ของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

9.1 เครื่องจักรกล เช่น การป้องกันอันตรายที่เครื่องจักร การป้องกันที่คนใช้งานเครื่องจักร และการป้องกันที่คนงาน (ซ่อมบำรุง) เครื่องจักร

9.2 สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางเคมี สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมในการทำงาน

9.3 บริเวณทำงาน ได้แก่ การพลัดตกหกล การตกจากที่สูง การยกของและการเคลื่อนย้ายวัสดุ วัตถุตกลงมากระแทก การประสบอันตรายจากสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ กระจกของแหลม มีคมที่มตำหรือบาดให้เป็นแผล เช่น กัดเตอร์ ลวด แผ่นโลหะ สารเคมี

9.4 วิธีการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย ได้แก่ การเคลื่อนไหวของร่างกาย การทำงานในลักษณะงานที่ต้องนั่งหรือยืนเป็นเวลานานๆ เช่น การใช้อุปกรณ์เครื่องมืออย่างถูกต้อง การเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายอย่างเหมาะสม ความปลอดภัยในการทำงานจากสารเคมี การแต่งกายในการปฏิบัติงาน การประสานงานกับเพื่อนร่วมงาน

9.5 การสนับสนุนมาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงานของผู้บริหาร

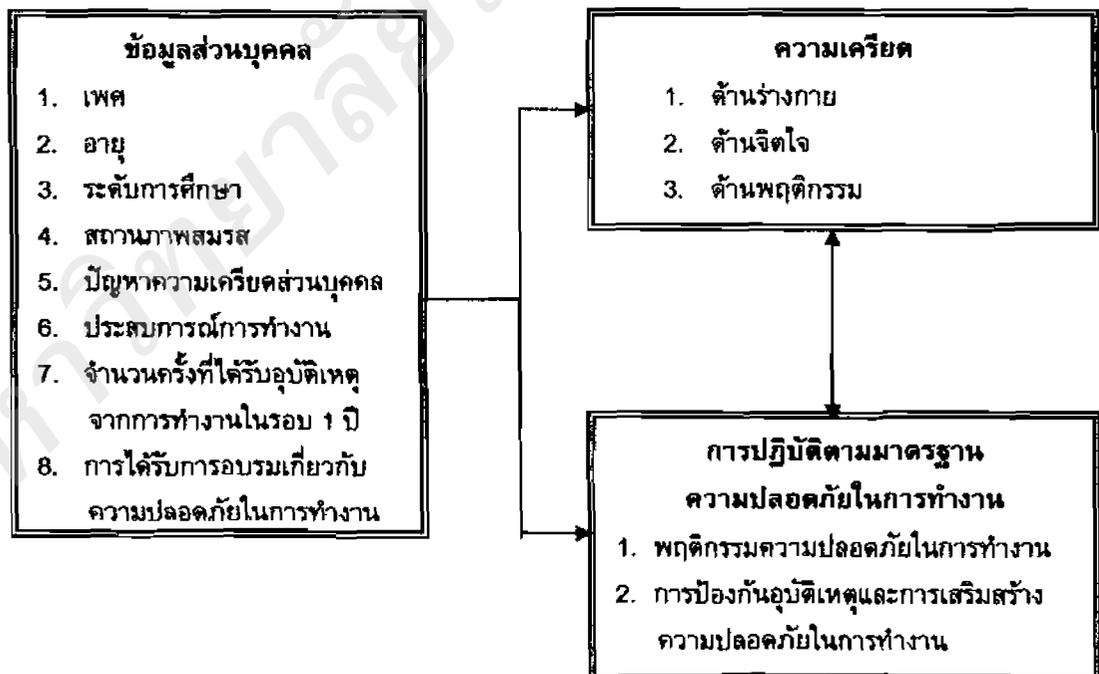
9.6 การมีจิตสำนึก หรือการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับของพนักงานระดับปฏิบัติการเพื่อให้มีความปลอดภัยในการทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดด้านความเครียดของโรบบิ้น (Robbins, 2000, pp, 565–568) 3 ด้าน และแนวคิดจากนโยบายการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย (เกรียงศักดิ์ ธนอัครนนท์, 2551, หน้า 29–36) 2 ด้าน ตามรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ตัวแปรอิสระ(independent variables)

ตัวแปรตาม(dependent variables)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ปัญหาความเครียดส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน จำนวนครั้งที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานในรอบ 1 ปี และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

2. ความเครียดและการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเทศบาลนครและเทศบาลเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีความสัมพันธ์กัน